

Quants diners s'haurien de pagar per la marjal de Pego-Oliva en cas d'estar en venda? Quant costaria una hipotètica entrada al parc de l'Albufera de València? Les investigacions sobre valoració d'actius ambientals són poc desenvolupades a casa nostra, tot i que ajuden a conscienciar la societat sobre el valor social i els beneficis dels nostres espais naturals. Professors de la Universitat Politècnica de València treballen en aquest camp.

Pot semblar estrany que algú plantege de posar un preu a espais naturals que tots tenim assumit que són públics, però precisament per la gratuïtat aquests espais no semblen ser valorats justament en tots els seus sentits. Possiblement entendrem que hi ha uns beneficis de l'explotació de determinats recursos d'aquests espais, com ara l'agricultura o la ramaderia, però sovint perdem de vista moltes variables.

I precisament d'això s'ocupa l'economia ambiental, de valorar els diversos actius d'un paratge natural per obtenir una aproximació del valor

dins d'un mercat hipotètic on es tinguera en compte, per exemple, l'augment de benestar que aquests espais produeixen en els veïns o visitants que en gaudeixen. Així doncs, valors d'ús directe com l'explotació forestal, l'agricultura o la ramaderia, però també d'ús indirecte com la depuració d'aigües o el manteniment de la biodiversitat, o bé el valor de futur com el paper que pot tenir en la investigació un determinat espai natural es tenen compte a l'hora d'establir-ne un preu hipotètic.

Tot i el recel d'alguns ecologistes respecte a aquests mètodes, perquè

consideren poc ètic de posar un preu al medi natural, els professors Vicent Estruch i Jerónimo Aznar, del departament d'Economia i Ciències Socials de la Universitat Politècnica de València (UPV), asseguren que aquests tipus d'estudis, si bé no són sinó una aproximació, poden aportar a la societat el coneixement sobre quin és el valor d'un determinat espai natural.

Un dels darrers treballs elaborats per aquest departament l'estiu passat fou la valoració de la marjal de Pego-Oliva, un projecte de final de carrera dirigit per aquests professors i dut a terme per un estudiant d'enginyeria

agrònoma, Jorge Martín. Entre 61 milions i 64 milions d'euros seria el valor social d'aquesta zona humida situada entre les comarques de la Safor i la Marina Alta. La marjal, que des del 1994 forma part del conveni Ramsar, que inclou les principals zones humides del món, i des del 1995 és declarada parc natural, no ha estat exempta de polèmica, com ho demostra el recent cas de l'ex-alcalde de Pego, Carlos Pascual, condemnat per un delict ecològic per haver alterat la marjal per al cultiu de l'arròs.

Un exemple de la falta de valoració cap a un espai natural que els professors de la UPV expliquen pel fet que l'explotació agrícola sol ser un dels valors que es tenen més en compte pels beneficis explícits, com ho podria ser també el valor immobiliari d'un determinat terreny. Però una vegada acabat l'estudi, en el cas de la marjal de Pego-Oliva, els investigadors arribaren a la conclusió que, tot i la importància de la ramaderia, els cítrics i el conreu de l'arròs, un valor clau d'aquest espai provenia de la recàrrega d'aqüífers, que evita la salinitat de l'aigua que se subministra als veïns de la zona. Dit altrament, la marjal permet de comptar amb aigua potable. De fet, del valor total de l'espai, al voltant d'uns 18 milions d'euros tenen relació amb el sistema hídric de la marjal, que contrasten amb els 6 milions d'euros dels beneficis agrícoles.

Un mètode matemàtic. La marjal de Pego-Oliva no és l'únic espai estudiat per aquests professors. Vicente Estruch i Jerónimo Aznar van començar a treballar la valoració d'actius ambientals al voltant del 2003 i ja han estudiat espais com l'Albufera de València, el delta de l'Ebre o la marjal dels Moros de Sagunt.

Segons els investigadors, els estudis es basen en una metodologia desenvolupada els anys 80 per l'economista Thomas Saaty i que havia estat dissenyada per ajudar a prendre decisions empresarials. Durant la dècada del 2000 es va començar a aplicar a la valoració d'obres d'art, d'immobles urbans i també als actius ambientals.

Es tracta d'un mètode de valoració basat en diversos criteris del qual els professors destaquen la interrelació

entre les variables que condueixen al resultat. Aquests estudis consisteixen a fer un seguit d'entrevistes a un ampli grup d'experts que coneixen bé l'espai que es pretén estudiar, des de polítics o ecologistes fins a biòlegs, enginyers i tècnics de branques diferents. Els experts han de respondre un qüestionari que permet de saber quina importància atorguen als diversos aspectes del paratge i finalment, mitjançant una fórmula matemàtica, conèixer quins són els actius més importants de l'espai. Una vegada fet això, només queda establir quin és el preu de cada actiu, operació que es fa tenint en compte aquells béns que tenen un preu real —com per exemple els beneficis que s'obtenen de l'explotació agrària— i la proporció respecte al valor total del paratge, segons l'opinió dels experts.

Segons explica Vicent Estruch, aquest mètode "aporta més riquesa perquè permet d'apropar-se més a la realitat" i, alhora, matisa que el valor aconseguit "no és un valor de mercat, sinó un valor proporcionat per uns experts que coneixen molt bé el territori". Ara, Estruch i Aznar acaben de rebre un important suport d'una entitat bancària que subvencionarà la realització de cinc projectes més, dels quals esperen poder-ne dur a terme dos a Alacant i dos més a Castelló i València.

El preu de gaudir de la natura.

El mètode emprat pels professors de la UPV no és l'únic per arribar a una aproximació del valor del medi natural. Salvador del Saz, del departament d'Economia Aplicada de la Universitat de València, ha estudiat el valor de l'ús recreatiu dels espais naturals. Si Estruch i Aznar entren experts per a dur a terme una valoració total de l'espai, del Saz entrevista visitants que acudeixen als parcs naturals buscant només gaudir del medi natural.

En aquest cas, les investigacions calculen, entre més coses, allò que un ciutadà estaria disposat a pagar per utilitzar un bé natural durant el temps lliure, fos per la utilització estricta del bé o només per la seua existència. "El valor d'existència —explica del Saz— és el valor que atorguem a un bé únicament pel fet d'existir, encara que mai no en gaudim. Segurament molta

gent que paga una quota d'una ONG ecologista no anirà mai a l'Àrtic a veure les balenes, però paguen perquè es protegeix, és a dir, paguen simplement pel fet que existeixi".

Així, del Saz va establir que el preu que estarien disposats a pagar el 1996 els visitants al parc de l'Albufera de València era d'uns 4,56 euros, que avui dia serien uns 6,51. Tenint en compte el total de visitants anuals al parc, el valor recreatiu es podria xifrar en vora dos milions d'euros.

Hi ha més estudis semblants del Parc Nacional d'Aigüestortes i l'Estany de Sant Maurici, a l'alt Pirineu, a càrrec d'investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona a final dels noranta. En aquest cas, el valor de les entrades s'hauria fixat en uns 8,58 euros. Actualment serien uns 12 euros, i això significaria que el valor recreatiu total d'aquest espai protegit seria de prop de tres milions i mig d'euros.

Aquest mètode s'ha fet servir també en la valoració econòmica de catàstrofes ecològiques o en la valoració de més costos ambientals, com el del soroll provocat per autopistes. De fet, del Saz és a punt de publicar un estudi encarregat per la Confederació Geogràfica del Xúquer sobre els beneficis socials del restabliment de la qualitat de les aigües del riu Serpis per a activitats recreatives com la pesca o el bany.

De tota manera, tant del Saz com Estruch i Aznar insisteixen en el fet que aquests estudis no proporcionen el valor exacte dels paratges, sinó una aproximació que ens pot ajudar a adjudicar-los un valor. "Amb aquests estudis podem comprovar quins beneficis trau la societat d'un determinat paratge natural" afirma Vicente Estruch.

Valorar allò que ens envolta en la justa mesura sovint és molt difícil i moltes vegades els interessos econòmics passen a un primer pla. Amb la valoració dels actius ambientals potser serà més fàcil de fer comprendre a la societat tota la colla de beneficis que ens produeixen els nostres espais naturals i, per tant, justificar i exigir una política de conservació a l'administració.

Anna Mateu